

Vervolging van roofvogels in Nederland in 2011

Uit: *De Takkeling* jrg. 29 (1) 2012 Werkgroep Roofvogels Nederland. Auteurs: Rob G. Bijlsma & Peter W. van Tulden

Er is nogal wat aan de hand bij de vervolging van de roofvogels! Redenen genoeg om met grote koppen de krant te halen. Het afgelopen jaar stonden er artikelen en ingezonden brieven in de Leeuwarder Courant. Van de 93 aangetoonde gevallen van vervolging van roofvogels vonden er dan ook 73 in de provincie Friesland plaats. De onderzochte, gedode vogels zijn exemplarisch voor de landelijke cijfers. Volgens berekeningen vonden er in 2011 in heel Nederland meer dan 700 verstoringen plaats.

Werkwijze

In dit artikel wordt in kleine lettertjes en in tabellen opgesomd wat de werkwijze is bij het opsporen van de vervolging. Meestal zijn het nestcontroleurs van de Werkgroep Roofvogels Nederland die 'stille getuigen' zien van de verstoring. Daarbij moet je denken aan klim- of loopsporen, afgebroken takken, schade aan de eieren en schotsporen. Verder geven ook verhalen van omwonenden aanwijzingen over verdachte aanwezigheid – vaak 's avonds of 's nachts– van kwaadwilligen. Nestcontroleurs worden soms in de omgeving van een roofvogelnest door 'terreinbeheerders' geïntimideerd en actief tegen gewerkt. Ook als er plotseling bordjes 'Verboden Toegang' in het bos opduiken kan dat een aanwijzing zijn voor kwade bedoelingen.

De verstoringen worden in ieder geval genoteerd op de nestkaarten die uiteindelijk bij SOVON terecht komen. Vermoedelijke roofvogelslachtoffers van afschot, of vergiftiging worden doorgegeven aan de politie, aan de Algemene Inspectie Dienst (AID). Aangetroffen dode vogels gaan voor onderzoek naar Lelystad, waar het Centraal Veterinair Instituut is gevestigd (CVI). Bij het CVI wordt de krop en maaginhoud bekeken. Hagelkorreltjes worden verzameld als bewijsmateriaal. Bij vermoeden van vergiftiging wordt het kadaver toxicologisch onderzocht.

Resultaten

Oorzaak van verstoring met dodelijke afloop was in 16 gevallen vergiftiging. Dat was er tweemaal zoveel als in 2010, maar vergeleken met de laatste twintig jaar is het een gering aantal. Ook het aantal afgeschoten vogels was met 4 stuks gering. Opvallend wel dat er in Noord-Brabant een nieuwe trend ingezet is: blijkbaar wordt er met kruisboog op nesten geschoten, want er werden pijlen rond het nest gevonden. Bij overige vormen van verstoring moet worden gedacht aan het uithalen van het nest, het vernielen van eieren en het omzagen van alleen die boom, waar het roofvogelnest zich in de top bevond. Dit gebeurde zesmaal. Zonder iemand op ideeën te willen brengen noem ik nog enkele manieren om een roofvogelnest te verstoren: een trekker stationair laten draaien pal naast een nestboom, onderhoud aan struiken en de slootrand, of 's avonds tegen de nestboom trappen. Wat te denken van het plaatsen van een jachthut of hoogzit vlakbij de nestboom? Dit is allemaal echt gebeurd in het afgelopen jaar.

Discussie

De onderkoelde, analytische beschrijving van het verschijnsel 'Roofvogelvervolging' tekent de manier van optreden van de Werkgroep Roofvogels Nederland. Cijfers overtuigen. Alleen jammer dat dit weinig invloed heeft op het opsporingsapparaat van de politie. Of gaan de 500 nieuw aangestelde Animal Cops hier nu ook achteraan?

Uit de duistere, meestal 's nachts plaats vindende verstoringen blijkt wel dat de roofvogelvervolger anno 2011 donders goed weet dat hij de wet overtreedt en een goede kans loopt om tegen de lamp te lopen. Als het in onze omgeving vele malen misgaat met roofvogelnesten, dan ligt menselijke verstoring voor de hand. Het antwoord hierop is frequent terreinbezoek. Posten in de buurt van het bos heeft aan het licht gebracht dat in Duitsland, net over de grens van Limburg, jagers als dader aangemerkt konden worden.

Op motieven van daders wordt in dit artikel niet ingegaan, maar misschien moet ik voor het antwoord op die vraag terecht bij het blad 'Argus', het blad voor het dierenwelzijn.

Wat stond er nog meer aan interessante artikelen in de vogelbladen?

De overdracht van het werk van Bep Dwars-Van Achterbergh naar andere bestuursleden verloopt met enige haperingen. Dat is de reden dat er in het vorige nummer geen tijdschriften besproken werden en dat er nu in één keer een hele stapel de revue passeert.

Argus jrg. 37 (1) mei 2012. Tijdschrift van de Faunabescherming. H. Niesen 'Afgrijzen over Bleker's Natuurwet verenigd'.

Dier en Milieu jrg. 87 (1) febr. 2012. Vakblad voor handhavers op het gebied van Dier en Milieu. H. Klunder 'Surveilleren moet je leren', wat wijkt af van de normale inrichting van het landschap? Dat is de startvraag. Als in een akker een omgewoeld stuk land ook nog eens omheind is met plastic afzetlint, wat is daar dan aan de hand? De nieuwsgierigheid van de Limburgse Groene Brigade was gewekt. Een kijkje ter plekke leerde dat binnen de afzetting een vijftal vangklare pootklemmen opgesteld stonden. Vogels die op de daar liggende dode fazant of de dode kip af zouden gaan, liepen grote kans om in de pootklem gevangen te worden. Verder onderzoek toonde aan dat in de schuurtjes bij het huis vele inheemse vogels illegaal vastgehouden werden. Goed opsporingswerk van de politie!

De DompHoorn jrg. 46 (2) juni 2012. Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden. Ronald Jansen houdt op 9 mei op eigen houtje een Big Day en scoort 119 soorten ten zuiden van de Lek!

Tussen Duin & Dijk jrg. 11 (2) 2012. Opiniestukje ondertekend met Zo. Waarom zijn natuurorganisaties niet meer in staat om de onvrede over de verloederende van de steeds Bleker wordende natuur te organiseren? F. Koning 'De achteruitgang van de ekster in het Amsterdamse waterleidinggebied'. Vooral zwarte kraaien, maar ook haviken maken het de ekster lastig.

Dutch Birding jrg. 34 (1) 2012. Tijdschrift voor Palearctische vogels. Nu vrijwel alle artikelen in het Engels gepubliceerd worden vraag ik mij wel af wat de zin is van een 'Dutch' Birding. In dit nummer constateren Y. Perlman en Y. Kiat dat na overvloedige regenval in de Negevwuostijn in het voorjaar van 2010 de diksnavel- en de dunns leeuwerik tegelijk met de bleke rotsmus op grote schaal tot broeden kwamen. D. López-Velasco e.a. 'Ongewoon grote pieper in Galicië, Spanje'. K. van Dijk e.a. 'Nieuwe leeftijdsrecords bij de kokmeeuw'. S. Bot 'Witkeelkwikstaart bij Makkum – mei 2004'. De plaatjes bij de bijzondere waarnemingen zijn altijd weer om van te watertanden.

Fitis VWG Zuid-Kennemerland jrg. 47 (4) 2011. H. Groot 'Broedvogelinventarisaties in het z-w van de Kennemerduinen 1990-2011', ingrepen in het Vogelmeer hebben er toe geleid dat de geoorde fuut, dodaars en de tafeleend het goed doen. In het met struikgewas begroeide duinlandschap komen grote aantallen voor van de nachtegaal, de sprinkhaanzanger, de braamsluiper, de grasmus en de kneu. M. Schalkwijk 'In de Haarlemmermeer, dicht bij Schiphol, toch drie bevolkte oeverwaluwkolonies in natuurlijke wanden. H. Vader 'Visdiefjes in Nieuw-Vennep'. 2011 was een goed jaar. P. Davids 'Ijvogels stabiel in 2011'.

Landschap Noord-Holland jrg. 39 (1) febr. 2012 S. Krens 'Weidevogels: Laten we ze redden!' Hulp door vrijwilligers en financiële steun zijn beide hard nodig. Roelf Hovinga: 'Ik zat drie zomers op een onbewoond eiland'. Hij telde vogels op Rottumerplaat.

Landschap Noord-Holland jrg. 39 (2) mei 2012. F. Buissink 'Razende Bol, de meest bijzondere plek van Noord-Holland'. R. de Vos 'We gaan de gierzwaluw redden!'

De Kruisbek jrg. 55 (1) febr. 2012. Vogelwacht Utrecht G. Ottens 'Eurobirdwatchers 2001 in Utrecht: zomerse temperatuur na mist'. De graspieper was met 6384 stuks op 2 oktober in de provincie Utrecht de meest waargenomen soort, gevolgd door de grauwe gans (1321) en de kolgans (1179). B. Hermans 'Inventarisatie van een nieuw bos bij Houten: Nieuw Wulven', Met 43 soorten in de periode 2009 – 2011 een interessant gebiedje. J. Steenbergen beschrijft de verrassing van 2011: een broedgeval van de grauwe klauwier in Nieuw Wulven met in ieder geval vier jongen! C. Witkamp '36 Jaar vogels tellen langs de Lek: het aantal watervogels is gestaag

gestegen. A. Nolten 'Inventariseren op het landgoed Wulpenhorst', met 40 soorten, waaronder 3 territoria van de spotvogel en één paartje bosrietzanger een leuk bos, ten zuiden van Zeist. T. Janssen 'Steenuilen rond Wijk bij Duurstede', ruim 40 territoria in de afgelopen 4 jaar. C. Kuiper e.a. 'Broedvogelinventarisatie Bethunepolder 2011', deze droogmakerij ligt tegen de Loosdrechtsche Plassen en biedt een rustige plek voor weidevogels, waaronder de watersnip.

Natuur Nabij jrg. 39 (4) dec. 2011. IVN Eemland Jaap van den Berg is de nieuwe coördinator van de IVN-vogelwerkgroep.

De Takkeling jrg 20 (1) febr. 2012. Werkgroep Roofvogels Nederland. Naast de vervolging meldt Rob Bijlsma in het artikel 'Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2011', dat na een normale winter met een mager voedselaanbod het aantal nesten per soort vergelijkbaar was met vorige jaren.

De Tringiaan jrg. 35 (1) febr. 2012. VWG Schagen en omstreken. G. Langedijk 'Kerkuilen rondom Schagen'. Met 32 jonge uilen uit 9 nesten lijkt het wel goed te gaan met de kerkuil; jammer dat er van de jongen meteen al vijf dood gevonden werden.

De Tringiaan jrg. 35 (2) mei 2012. VWG Schagen en omstreken. H. Wolfswinkel 'Broedvogelinventarisatie in bollenteeltgebied Zijpe 2010/2011'. Niet erg soortenrijk, maar wel 18 territoria van de veldleeuwrik.

Vanellus jrg. 65 (3) juni 2012. Bond Friese Vogelwachten. W. Bruinsma 'It frije fjild', de beschrijving –in het Fries!– van een dag van zonsopkomst tot in de avond van eieren zoeken op diverse plaatsen in Friesland. Resultaat: 4 kievitseieren in de pet. Het is geen rapen meer zoals vroeger, maar intensief zoeken en tegelijk belaagd worden door politie, gier uitrijdende boeren en concurrerende eierzokers.

Het Vogeljaar jrg. 59 (5) okt. 2011. Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming. D. Woets Pestvogels en hun relatie met de maretak. M. Korbijn et al. 40 jaar broedvogelmonitoring Hoogezandse Gorzen.

Het Vogeljaar jrg. 59 (6) nov. 2011. O. Zijlstra 'Vogelen in het mediterrane gebied'. Een weinig enthousiasmerende reisbeschrijving naar de Spaanse Pyreneeën en de Camargue. E. Janssens 'De monniksgier'. Mooie beschrijving van deze exoot in een vervreemdende omgeving. P. Meijer laat ons in zijn stukje 'Perzische Roodborst' getuige zijn van de verdwazing onder vogelaars, zoals ze met honderden op trapjes en op auto's klauteren om –ditmaal in Engeland– een glimp op te vangen van een nerveus, verwaald vogeltje.

Het Vogeljaar jrg. 60 (2) apr. 2012. G. Ouweneel 'Ganzendeskundigen bijeen in Kalmukkië'. J. v. Reisen & B. v.d. Burg 'Natuurontwikkeling achter de duinen', Lentevreugd bij Katwijk.

Vogelnieuws jrg. 25 (1) 2012. febr. Vakblad voor vogelbeschermers. De huiszwaluwtil bij de waterzuivering, die met geld van de Nationale Postcodeloterij geplaatst is, staat met foto in het blad. Aanbeveling voor het voortbestaan van de Blauwe Kiekendief in Nederland. Laat wat graan staan in de winter, dat trekt muizen aan.

A. Boersma 'Predatoren maken een serieuze deuk in de weidevogelstand'. Geen pleidooi om de roofvogels, vossen en marters maar te vervolgen; wel een oproep om het open, weidse landschap te herstellen zonder rommelige hoekjes en bosschages. L. Soerink '500 nestkasten voor de grote gele kwikstaart in Limburg'. R. Atkins 'Het Markermeer moet een spectaculair moeras krijgen'. L. Hoogenstein 'Natuurbescherming begint bij de waarnemer'. R. van Beusekom 'Roerdomp is standvogel én Afrikaganger'. R. van Beusekom 'Europa vraagt betere telling aalscholvers'. R. van Beusekom 'Nonnetje zoekt het hogerop'. Nonnetjes zitten 's winters verder naar het noorden. R. de Vos 'Boezems Kinderdijk boeten snel aan natuurwaarden in'.

Vogelnieuws jrg. 25 (3) juni 2012. Jaar van de veldleeuwrik: betere condities nodig, kleinschalig boerenland. R. van Beusekom 'Huiszwaluwtilen nog geen succes'.

Onze Waard jrg. 42 (42) 2011. Natuur- en Vogelwacht 'De Alblaserwaard' J. Andeweg 'Verslag Weidevogelgroep'. Elkaar voeden met actuele gegevens, ordelijk en systematisch verzamelde overzichten, daar draait het om. H. Blom 'Kwartels om van te smullen', 10 à 11 territoria in de Alblaserwaard!

't Zwaantje jrg 1 (1) mei 2012. Vwg Berkelland, Achterhoek. C. Dooms 'Wat een dag, 18 april! Opening van de oeverzwaluwenwand met vleermuiskelder'. H. Grooters 'Uiltjes in de kokerbalk van de auto'.

De hier besproken tijdschriften zijn er voor alle leden van onze Vogelwerkgroep. Nieuwsgierig geworden naar een van de zeer beknopt samengevatte artikelen? Neem op een lezingavond even contact op met een van de bestuursleden.